

กลองไชยมงคล: การเปรียบเทียบหลักการเรียนรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะ
ปราชญ์พื้นบ้านล้านนา และทฤษฎีทางการศึกษาของ Benjamin Bloom

CHAIMONGKOL DRUM: A COMPARISON BETWEEN
LEARNING PRINCIPLES OF MANOP YARANA, LARN NA FOLK
PHILOSOPHER, AND BLOOM'S TAXONOMY

ปทุมทิพย์ กาวิล *

PATUMTIP KAWIN

(Received: July 4, 2022; Revised: July 25, 2022; Accepted: August 8, 2022)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้ นำเสนอการเปรียบเทียบ หลักการเรียนรู้ทักษะการตีกลองไชยมงคล ของปราชญ์พื้นบ้านล้านนา คือ พ่อครูมานพ ยาระณะ ผู้ได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ช่างฟ้อน) ประจำปี พ.ศ. 2548 และหลักการเรียนรู้ของ เบนจามิน บลูม นักทฤษฎีการศึกษา ซึ่งแนวความคิดในการสอนทั้งสองแนวคิดพบว่า หลักการเรียนรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะ มี 3 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การรับเป็นศิษย์ สอดคล้องกับทฤษฎีการศึกษาของบลูม ด้านจิตพิสัย ขั้นที่ 2 การฝึกปฏิบัติเบื้องต้นหรือขั้นสอนของพ่อครูมานพ ยาระณะ สอดคล้องกับด้านพุทธิพิสัยของบลูม และหลักการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การนำไปใช้หรือการพัฒนาทักษะไปสู่การปฏิบัติขั้นสูง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมในด้านทักษะพิสัย ความแตกต่างระหว่างหลักการเรียนรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะ กับทฤษฎีทางการศึกษาของเบนจามิน บลูม พบว่า มิติของการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของพ่อครูมานพ ยาระณะ นั้น เมื่อผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีการนำไปต่อยอด ขยายผลสร้างสรรค์ สืบทอดองค์ความรู้ส่งต่อกันไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ส่วนด้านหลักการศึกษาศาสตร์ของเบนจามิน บลูม สิ้นสุดลงหลังการประเมินผลหรือการรับรู้ฉบับตรทางการศึกษา

คำสำคัญ : กลองไชยมงคล หลักการเรียนรู้ พ่อครูมานพ ยาระณะ เบนจามิน บลูม

* วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Abstract

This article presented a comparison between Chaimongkol drumming skill learning principle of Larn Na folk philosopher named “Manop Yarana” and the principle of Bloom’s Taxonomy. Manop Yarana is a national artist of performing arts (northern folk dancer or Chang Forn) announced in 2005. The results showed similarities in two teaching methods. Manop Yarana’s learning principle consists of 3 steps as follows: 1) student acceptance, which is in accordance with Bloom’s affective domain, 2) basic training, which can be connected to Bloom’s cognitive domain, and 3) practical application or skill development for higher practice, which is related to psychomotor domain of Bloom. Regarding a difference between these two learning principles, it was found that in the dimension of cultural inheritance of Manop Yarana, after the students achieved the learning goal, his students would apply, modify and transfer knowledge to others continuously while Bloom’s principle of learning ended after evaluation or graduation.

Keywords: Chaiyamongkol drum, Learning principle, Manop Yarana, Benjamin Bloom

บทนำ

การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากการจัดสถานการณ์ หรือประสบการณ์ และเมื่อได้รับการฝึกฝนและฝึกหัดจนเกิดความชำนาญแล้ว ส่งผลทำให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่ถาวรมากขึ้น ลักษณะความสำคัญของหลักการเรียนรู้ คือ พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปอย่างค่อนข้างถาวร จึงถือว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้น และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ต้องเกิดจากการฝึกฝนหรือเคยมีประสบการณ์นั้น ๆ มาก่อน หลักการเรียนรู้ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย คือ หลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีของ Bloom (Bloom's Taxonomy) ที่ได้แบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Comprehension) การนำความรู้ไปประยุกต์ (Analysis Application) การวิเคราะห์ (Analysis) การสังเคราะห์ (Synthesis) และการประเมินค่า (Evaluation) หลักการเรียนรู้ของเบนจามิน บลูม และลำดับขั้นการเรียนรู้ดังกล่าว เป็นพื้นฐานไปสู่กระบวนการเรียนการสอนในทุกศาสตร์ ซึ่งเริ่มจากการมีความรู้ความเข้าใจ จึงสามารถ

นำไปประยุกต์ใช้ในสาขาวิชาชีพของตนเอง ทั้งยังต้องอาศัยการวิเคราะห์องค์ความรู้ การสังเคราะห์และประเมินค่า

อิทธิพลของหลักการเรียนรู้ของเบนจามิน บลูม ต่อวงการศึกษา

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy) ประกอบไปด้วยการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นทฤษฎีที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้ครูผู้สอน นำไปใช้ปรับใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าควรได้รับอะไร และอย่างไร จากการเรียนรู้ โดยเฉพาะ **ด้านพุทธิพิสัย** พฤติกรรมด้านสมอง ด้านความคิดและสติปัญญา ครูสามารถ นำไปใช้เป็นแนวทางในการการตั้งคำถามในห้องเรียนและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ ในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะพฤติกรรมด้านสมอง เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็น ความสามารถทางปัญญา **ด้านจิตพิสัย** พฤติกรรมด้านจิตใจค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ความเชื่อ ความสนใจ และคุณธรรม เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นทันที ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการ จัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรม และจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม พร้อมสอดแทรกสิ่งที่ดีงาม ตลอดเวลา ทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ **ด้านทักษะพิสัย** (พฤติกรรมด้าน กล้ามเนื้อประสาท) ที่บอกถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรง โดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวบ่งชี้ระดับของทักษะ (Sirikanya, 2557)

ศาสตร์ของการศึกษาด้านดนตรีโดยเฉพาะดนตรีพื้นบ้านล้านนา มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น เป็นมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นอันล้ำค่า มีหลักการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทฤษฎีทางการศึกษา ของบลูม เช่นเดียวกัน โดยผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีการพัฒนาด้านพฤติกรรม ด้านความรู้สึก จึงนำไปสู่ทักษะความชำนาญจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ การศึกษาดนตรีพื้นบ้านล้านนา ประเภทเครื่องดี เช่น กลองชนิดต่าง ๆ มีความสำคัญต่อศาสนา ประเพณี พิธีกรรมของชาวล้านนา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และกลองที่มีบทบาทสำคัญ ในอดีต และยังคงมีการสืบทอดเป็นองค์ความรู้ที่น่าสนใจ คือ กลองไชยมงคล

ความหมาย ลักษณะ และความสำคัญของกลองไชยมงคล

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ได้กล่าวถึงความหมายของกลองไชยมงคลไว้ว่า คำว่าชัยและไชย (ไช.ไชยะ) ดีกว่าเจริญกว่า พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้อธิบายความหมายของคำว่า มงคล (มงคล,มงคลละ) เหตุที่นำมาซึ่งความเจริญ

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, น. 262) และหากพิจารณาในเชิง พุทธศาสนา กลองไชยมงคล มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมของคนล้านนาที่แสดงออกถึงความเชื่อ ดังเช่น ดนตรีล้านนา หลายชนิดที่มีความสัมพันธ์กับพุทธศาสนา โดยเห็นได้จากรูปแบบของกลองชนิดต่าง ๆ ที่มี คาลาธรรมปรากฏให้เห็น ซึ่งในคาลาธรรมเป็นลักษณะความเชื่อที่แฝงไว้ด้วยคติธรรมความ เชื่อของคนล้านนาทั้งทางโลกและทางธรรม โดยคติธรรมของพุทธศาสนาเข้าไปสัมผัสกับ กระสวนจังหวะของกลองไชยมงคลที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง และทุกท่วงทีลีลาที่ผู้ตีอย่างก้าวคือ ความมีสติระลึกรู้ได้ ประกอบไปด้วยโลกแห่งการแสดง (ทางโลก) และโลกแห่งการบริการร มคาลาในบทสวด (โลกทางธรรม) (ดิษฐ์ โพธิยารมย์, 2553, น. 19) ซึ่งเป็นหนทางไปสู่การเกิด สมาริในการเรียนรู้

क्रमงคล เสียงซารี่ (2564, 10 มกราคม) ลูกศิษย์ใกล้ชิดของพ่อक्रमานพ ยาระณะ ได้กล่าวถึงที่มาของกลองไชยมงคลไว้ว่า

“กลองไชยมงคล เดิมมีกลองไชย อย่างเดียวแต่ต่อมาแตกหน่อออกไปเป็น กลองสะบัดชัย กลองบูชา ซึ่งปัจจุบันกลองไชยมงคลแบบดั้งเดิมอยู่เพียงตัวเดียว อยู่ที่วัดเกต อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ที่ครอบครองดูแลนำมาเป็นกลองบูชา (บูชา) อยู่ที่วัด”

นอกจากนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมภพ เพ็ญจันทร์ (2564, 25 มีนาคม) ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการแสดงพื้นบ้านล้านนา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ได้กล่าวถึงลักษณะและที่มา ของกลองไชยมงคลไว้ว่า

“กลองไชยมงคลหรือกลองบูชา เป็นกลองที่อยู่ในวัด บางคนสันนิษฐานว่า เป็นกลองชนิดเดียวกัน แต่ย้ายลูกมาอยู่ด้านขวา การตีกลองไชยมงคลเป็นการตี เพื่อรวมพลทหารหรือการบอกสัญญาณ การเข้ารบหรือการถอย ซึ่งมีทุกจุดเพื่อส่ง สัญญาณ และเมื่อเสร็จศึกสงครามและเริ่มมีการใช้อาวุธปืน การต่อสู้ด้วยหอก ดาบ จึงหายไป การต่อสู้ซึ่งหน้าก็กลายเป็นการช่มยิง ซึ่งต้องใช้ความเงียบ ดังนั้น จึงไม่ใช้กลอง กลองจึงถูกทิ้งไว้ในวัง ซึ่งพ่อक्रमานพเคยบอกไว้ว่า สิ่งใดที่ทิ้งไว้ในวังชาวบ้านก็ไม่กล้า นำมาใช้ประโยชน์เพราะเกรงจะมีอาถรรพณ์ดังที่ภาษาเหนือกล่าวว่า “มันจะชืดจะจา” ซึ่งต่อมากลองไชยมงคล คงถูกนำไปใช้ดีเป็นสัญญาณของการบิณฑบาตรของพระ กลองไชยมงคล จึงกลายเป็นกลองบูชาพระพุทธเจ้า ซึ่งไม่ได้เรียกว่า “กลองสะบัดชัย” ส่วนความเป็นมาอีกประเด็นหนึ่งที่ได้ร่วมสนทนากับครุรักเกียรติ ปัญญายศ ถึงที่มาของกลองไชยมงคลหรือกลองบูชา โดยสรุปว่า กลองไชยมงคลเป็นเครื่องดนตรี

จากวังมาวัดและบ้าน และมีการลดรูปลดขนาดลงเพื่อสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายไปยังที่ต่าง ๆ ”

ลักษณะกลองไชยมงคล

กลองไชยมงคล ประกอบด้วยกลองจำนวน 4 ใบ แสดงดังภาพที่ 1 และภาพที่ 2 จากภาพที่ 1 กลองใหญ่หมายเลข 1 เรียกว่า “แม่กลอง” โดยทั่วไปมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 30-40 นิ้ว กลองใบเล็ก 3 ใบ เรียกว่า “ลูกตบ” มีขนาดลดหลั่นกันไปประกอบด้วยกลองหมายเลข 2 เรียกว่า “ลูกตบเก้า” อยู่ติดกับแม่กลอง กลองหมายเลข 3 เรียกว่า “ลูกตบรอง” อยู่ติดกับลูกตบเก้า กลองหมายเลข 4 เรียกว่า “ลูกตบหล้า” อยู่ด้านบนตรงกลางระหว่างลูกตบเก้าและลูกตบรอง ส่วนอุปกรณ์และเครื่องประกอบจังหวะที่ใช้ประกอบการตีกลองไชยมงคล ได้แก่ ไม้แจ่ม ทำด้วยไม้ไผ่ผ่าซีก ฉีกปลายออกเป็นซี่ ๆ ใช้ตีด้วยมือข้างซ้าย และมีไม้ค้อน 1 อัน ด้ามจับไม้ค้อนทำจากไม้ไผ่ยะหรือไม้เนื้อแข็ง ส่วนหัวพันด้วยผ้าลวน ๆ นิยมพันด้วยผ้าสีเหลืองทองหรือสีขาว ใช้ตีด้วยมือข้างขวา เครื่องประกอบจังหวะที่ใช้ประกอบการตี คือ โหม่ง 9 ใบ พร้อมกับไม้ตี มีขนาดลดหลั่นกันตามลำดับ และฉาบ 1 คู่

ภาพที่ 1 กลองไชยมงคล (ด้านหน้า)

ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ 2 กลองไชยมงคล (ด้านข้าง)

ที่มา : ผู้เขียน

ในอดีต การสืบทอดการตีกลองไชยมงคล ถือเป็นศาสตร์ชั้นสูง ต้องอาศัยปราชญ์ผู้รู้ที่มีเชื้อสายเป็นเชื้อพระวงศ์หรือขุนนางในการสืบทอด แต่เมื่อรูปแบบการปกครองและสถานการณ์เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ส่งผลให้บทบาทหน้าที่ของกลองไชยมงคลลดน้อยลงไป

แต่ยังคงมีการบรรเลงประกอบพิธีกรรมในศาสนพิธีที่สำคัญในวัฒนธรรมล้านนาเท่านั้น เช่น งานเทศกาลธรรมπλαχόν การแห่พระพุทธรูปหิงค์ พระเจ้าฝนแสนห่า และในประเพณีบูชาเสาอินทขิล (รัฐนันท์ สกุโลชคเศรษฐี, 2560, น.2) และปราชญ์ชาวบ้านล้านนาที่มีความรู้ความสามารถ มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ด้านทักษะการตีกลองไชยมงคล ได้แก่ พ่อครูมานพ ยาระณะ (ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (ช่างฟ้อน) ปีพ.ศ. 2548) หรือวงการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านล้านนาเรียกท่านว่า “พ่อครูพัน ยาระณะ”

ภาพที่ 3 พ่อครูมานพ ยาระณะ

ที่มา : ผู้เขียน

พ่อครูมานพ ยาระณะ (พ่อครูพัน ยาระณะ) เกิดที่บ้านแม่กะ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ บิดาชื่อ นายคำปัน ยาระณะ อาชีพรับราชการครูประจำบาล มีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านสันป่าข่อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มารดาชื่อ นางบัวเขียว สายใจดี มีพี่น้องทั้งหมด 4 คนเป็นชายจำนวน 2 คน และหญิงจำนวน 2 คน พ่อครูมานพ ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนวัดแม่จ้อง และวัดแม่กะ บิดา มารดาพาไปฝากไว้กับพระสงฆ์ เพื่อศึกษาทางธรรมและทางโลกควบคู่กันไป ท่านได้รับการถ่ายทอดวิชาการต่อสู้ป้องกันตัว และได้วิชาชกมวยกับทหารของค่ายกาวิละ จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับฉายาในการชกมวยว่า “พันศักดิ์ ลูกจาวเหนือ” ต่อมาจึงมีผู้เรียกท่านว่า “พ่อครูพันหรือตาพัน” พ่อครูมานพ ยาระณะ ได้รับการเลี้ยงดูท่ามกลางวัฒนธรรมของเมืองเหนือที่มีความเป็นเอกลักษณ์อันสร้างสมมาจาก

ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ หลายชั่วอายุคนท่านมีความชื่นชอบและซึมซับศิลปะการแสดง
พื้นบ้านล้านนามาโดยตลอด (มงคล เสียงขำ, 2564, 10 มกราคม)

ภาพที่ 4 การตีกลองไชยมงคลของพ่อครูมานพ ยาระณะ

ที่มา : ผู้เขียน

หลักการเรียนรู้ทักษะการตีกลองไชยมงคล ของพ่อครูมานพ ยาระณะ

หลักการเรียนรู้และลักษณะวิธีการถ่ายทอดทักษะการตีกลองไชยมงคลของพ่อครูมานพ ยาระณะ มี 3 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 การรับเป็นศิษย์ (ชั้นนำ) ขั้นที่ 2 การฝึกหัดเบื้องต้น (ขั้นสอน) และขั้นที่ 3 การนำไปสู่การแสดง (ขั้นทักษะ) สำหรับชั้นนำหรือการรับเป็นศิษย์ สมภพ จำปาทอง (2564, 20 มกราคม) ลูกศิษย์ของพ่อครูมานพ ยาระณะ ได้กล่าวถึงลักษณะการถ่ายทอดของครูไว้ว่า

“ชั้นนำหรือการรับเป็นศิษย์ เริ่มจากการไหว้ครูโดยผู้เรียนต้องจัดเตรียมดอกบัวขาว 9 ดอก รูป 9 เล่ม เทียนขี้ผึ้งจำนวน 5 เล่ม และมีน้ำส้มป่อย ตามธรรมเนียมปฏิบัติที่ได้ถ่ายทอดกันมา และก่อนเริ่มการสอนพ่อครูมานพ ยาระณะ จะทำพิธีไหว้ครูเพื่อขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มาอำนวยการและปกป้องรักษาลูกศิษย์ทุกคน และสาเหตุที่สิ่งของการไหว้ครู มีลักษณะสีขาวทุกอย่างเพราะพ่อครูมานพได้กล่าวไว้ว่าสีขาวคือสีของความบริสุทธิ์ ลูกศิษย์ทุกคนเปรียบเสมือนผ้าขาว แม้จะแตกต่างกันในวัยวุฒิ และคุณวุฒิเมื่อเข้ามาเรียนรู้จากครู ต้องเริ่มจากศูนย์เท่ากัน ก่อนการเรียนรู้ด้านทักษะ ครูจะขัดเกลาพฤติกรรม ปลุกฝังทัศนคติและค่านิยมที่ดี พัฒนาบุคลิกภาพและสติปัญญาและความคิดของผู้เรียน ให้เป็นผู้ที่มีความกตัญญู มีจิตใจ

ที่ดั่งาม อ่อนน้อมถ่อมตน โดยใช้หลักธรรมคำสอนทางพุทธธรรมมาสอดแทรกในการสอนทุกครั้ง”

ขั้นการฝึกหัดเบื้องต้น (ขั้นสอน) ครูมงคล เสียงขารี (2564, 10 มกราคม)
 ลูกศิษย์ใกล้ชิดของพ่อครูมานพ ยาระณะ กล่าวว่า

“สำหรับขั้นสอนพ่อครูมานพ ยาระณะ จะเริ่มสอนด้านทฤษฎีที่เกี่ยวกับกลองไชยมงคล อันได้แก่ลักษณะทางกายภาพ องค์ประกอบต่าง ๆ ของกลองไชยมงคล รวมทั้งการเรียนรู้โดยการใช้ความจำ ความเข้าใจ การสังเกต เป็นต้น จากนั้นจึงฝึกทักษะ 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) การฝึกเข้ามือ 2) การฝึกเข้าไม้ 3) การฝึกเข้ากลองและ 4) การฝึกอ่อนหน้ากลอง ในการฝึกเข้ามือ พ่อครูมานพ ยาระณะ จะให้ลูกศิษย์นั่งเรียงแถว และให้ทุกคนนั่งขัดสมาธิลำตัวตรง จากนั้นให้ตีเข้าขวาซ้ายสลับกันไปเรื่อย ๆ และบริกรรมคาถาไปพร้อมกับการตีไม้ คือ “มา มา มา อะระหังสัมมา อะระหังสัมมา อะระหังสัมมา” เมื่อตีเข้าและท่องคาถาธรรมได้แม่นยำ ก็ฝึกให้เข้าไม้ โดยใช้ปากท่องคาถา ไปพร้อมกับการตีไม้ลงบนพื้น (ให้สมมุติว่าบนพื้นเป็นหน้ากลอง) โดยใช้ปากท่อง ซ้ายขวา ซ้ายขวาสลับกันไปพร้อมกับการตีไม้ และใช้ปากนับไปพร้อมกับการตีไม้ “-1-2-...3-4-5 นำไปสู่การฝึก โดยใช้การท่องคาถาธรรมไปพร้อมกับการตีไม้ เมื่อลูกศิษย์ท่องจำได้ขึ้นใจ จึงให้ฝึกวิธีการจับไม้กลองไม้แฉ่ม (ทำจากไม้) และบริกรรมคาถา “อะระหังสัมมา อะระหังสัมมา อะระหังสัมมา” จนมาถึงการตีเข้าไม้ การใช้มือขวาถือไม้ มือซ้ายถือไม้แฉ่ม และฝึกตีทำนองออกศึก โดยตี 3 เทียวจากนั้นท่องคาถาธรรม พุทธโณกันหะ ธรรมโมกันหะ สังโฆกันหะ โดยครูจะเป็นผู้สาธิตและให้ลูกศิษย์ปฏิบัติตาม เมื่อเกิดความชำนาญครูก็จะให้ฝึกการเข้ากลอง โดยให้ผู้เรียนยกมือไหว้ก่อนเรียน และให้ฝึกการตีเลียบขอบกลอง (การใช้มือขวาถือไม้กลอง ตีที่ขอบกลอง มือซ้ายถือไม้แฉ่มตีที่กลอง) **ตีกด** (การใช้มือขวาที่ถือไม้กลองตีลงไปที่กลองแล้วกดกับหน้ากลอง มือซ้ายถือไม้แฉ่มตีที่กลอง) **ตีเดินขุมข้าง** (การตีกลองแล้วใช้เท้าเดินก้าวข้างไปทางด้านซ้ายหรือด้านขวา) **การเดินท่ากว้าง** (กว้าง) เหลียวขวา (การตีแล้วเดินไปทางซ้าย เท้าขวาก้าวไขว้เท้าซ้ายหันตัวตีกลอง) การตียกเท้าโยงเหียงซ้ายขวา (การตีกลองแล้วยกเท้าซ้าย-ขวาอยู่กับที่) เป็นต้น จากนั้นครูใช้การวัดประเมินผลในการเรียนเบื้องต้น เป็นรายบุคคล เพื่อทดสอบความรู้ความสามารถ โดยครูยึดหลักของความเมตตา ความยุติธรรมเป็นหลักในการประเมินผู้เรียน”

ขั้นการนำไปสู่การแสดง (การฝึกทักษะขั้นสูง) ในขั้นนี้เมื่อลูกศิษย์ ได้ฝึกทักษะเบื้องต้นมีความชำนาญในระดับหนึ่งแล้ว ครูมงคล เสียงขำรี ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงขั้นไปสู่การแสดงและการฝึกทักษะขั้นสูงไว้ว่า

“ในขั้นนี้ครูจะพิจารณาระดับความสามารถของลูกศิษย์ว่าใครสามารถฝึกไปถึงทำนองชนะศึกหรือขอฝนแสนห่า และฝึกทำนองแปดหมื่นสี่พันพระธรรมชั้นได้ เนื่องจากเป็นทำนองเพลงกลองชั้นสูงสุดที่ผู้เรียนต้องใช้ระยะเวลาการเรียนรู้การฝึกฝน ต้องใช้สติ สมาธิขั้นสูง ใช้ความอดทน และสามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามกระบวนการฝึกของพ่อครูหากลูกศิษย์สามารถปฏิบัติได้ก็สามารถนำไปสู่การแสดงต่อสาธารณชนได้ และหลักการเรียนรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะ ตั้งแต่ขั้นพื้นฐานไปจนถึงทักษะขั้นสูง สิ่งสำคัญคือการใช้ทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกายทุกส่วน รวมไปถึงการศึกษาทักษะการสื่อสาร โดยใช้ภาษาและท่าทางที่แสดงออก ทั้งวจนภาษาและอจนภาษา ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนและหลักวิธีการถ่ายทอดดังกล่าว ทำให้ลูกศิษย์ของครูทุกคนมีผลสัมฤทธิ์เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนจนถึงปัจจุบัน”

จากการสัมภาษณ์ลูกศิษย์ของพ่อครูมานพ ยาระณะ ถึงหลักการเรียนรู้ทั้ง 3 ขั้นตอนพบว่า ในขั้นตอนที่ 1 การรับและมอบตัวเป็นลูกศิษย์ เป็นกระบวนการขัดเกลาพฤติกรรมของผู้เรียนให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรมอันดี ด้วยความนอบน้อมและปฏิบัติต่อพ่อครูด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์ประดุจผ้าขาวที่ยังไม่มีสิ่งใดแต่งแต้ม เมื่อพ่อครูได้ขัดเกลาพฤติกรรมให้เป็นผู้ถึงพร้อมงามความดี มีความกตัญญูกตเวทีตา โดยมีบรรทัดฐานที่เหลือ ยังคงเหลือแก่นไว้คือการไหว้ครูก่อนเรียน ซึ่งกระทำด้วยความนอบน้อมจนนำไปสู่การฝึกปฏิบัติเบื้องต้นหรือขั้นของการสอน ในขั้นที่ 2 โดยการเรียนรู้อยู่ภายใต้การกำหนดสติด้วยคาถาธรรม สำหรับลงไปบนเสียงกลอง แสดงให้เห็นถึงพลังความศรัทธาในพระพุทธศาสนา กระบวนการถ่ายทอดของพ่อครูเป็นการถ่ายทอดผ่านคติทางธรรมและคติทางโลก โดยในทางธรรมขณะตีกลองใจต้องไม่อยู่ในกลอง แต่โน้มไปหาทางธรรมด้วยการบริกรรมคาถา ผลที่เกิดขึ้นทำให้มีสติตลอดเวลา ในทางโลกคือ เมื่อมีการแสดงก็พยายามปรุงแต่งพัฒนาออกไปจากเดิมมีการออกลีลาท่าทางเพื่อเป็นการแสดง เติมแต่ง สร้างสรรค์ออกไปสู่จุดมุ่งหมายคือ ความมีศิลปะอันเกิดจากการฝึกทักษะ ความคล่องแคล่วชำนาญ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ขั้นที่ 3 โดยฝึกทักษะทำนองกลองชั้นสูงในทำนองชนะศึกหรือขอฝนแสนห่า และฝึกทำนองแปดหมื่นสี่พันพระธรรมชั้น

ที่ต้องใช้เวลา สติ สมาธิ ต่อเนื่อง ใช้ความอดทนและทักษะ จนสามารถนำไปสู่การแสดงต่อสาธารณชนได้

หลักการเรียนรู้ของครูมานพ ยาระณะ ที่ส่งผลสัมฤทธิ์ต่อลูกศิษย์

จากการถ่ายทอดทักษะการตีกลองไซมมวงคลของพ่อครูมานพ ยาระณะ ท่านได้ใช้หลักการเรียนรู้ทั้ง 3 ขั้นตอน ทำให้ลูกศิษย์ของท่านประสบความสำเร็จ และมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีอันนำไปสู่ผลงานเป็นที่ประจักษ์ และสามารถนำไปประกอบอาชีพทั้งรับราชการและเป็นศิลปินรวมไปถึงผู้ถ่ายทอดศิลปะการแสดงประเภทต่าง ๆ ให้แก่เยาวชนและบุคคลทั่วไป ท่านแรกได้แก่ ครูมงคล เสียงขารี ข้าราชการเกษียณวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ซึ่งปัจจุบันเป็นปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถในศิลปะการตีกลองล้านนาและการแสดงพื้นบ้านล้านนา เช่น เจิงดาบ เจิงหอก ศิลปะการป้องกันตัว นอกจากนี้ ครูมงคล เสียงขารียังได้รับเชิญเป็นวิทยากรสอนกลองพื้นบ้านและศิลปะการแสดงให้แก่กลุ่มเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียงอย่างต่อเนื่องจนได้รับรางวัลโล่เกียรตินิยมมากมาย เช่น โล่รางวัลเพชรราชภักดิ์ ปี พ.ศ. 2548 ผู้ทำคุณประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2550 โดยท่านเป็นลูกศิษย์ที่ได้ต่อยอดและพัฒนาสร้างสรรค์องค์ความรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะ และเป็นลูกศิษย์ใกล้ชิดที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้และการแสดงเจิงต่อผู้ทุกประเภท รวมไปถึงได้รับการถ่ายทอดครบถ้วนกระบวนการตีกลอง เป็นผู้ที่ต่อยอดองค์ความรู้และพัฒนาสร้างสรรค์สิ่งที่พ่อครูได้ถ่ายทอดให้ โดยเปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านที่อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ท่านที่ 2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมภพ เพ็ญจันทร์ ข้าราชการเกษียณ (ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคเหนือ) ซึ่งรับการถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะจากพ่อครูมานพ ยาระณะ ปัจจุบันเป็นอาจารย์เชิญสอนวิชาศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคเหนือของหลักสูตรนาฏศิลป์ไทยศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ท่านมีความสามารถในการแสดงพื้นบ้านภาคเหนือที่หลากหลาย ท่านที่ 3 ครูสมภพ จำปาทอง (ตำแหน่งครูจ้างสอนศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคเหนือของวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่) เป็นผู้รับการถ่ายทอดจากพ่อครูมานพ ยาระณะ โดยตรง มีวิชาความรู้ และได้ถ่ายทอดให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ รวมถึงลูกศิษย์ที่ได้ฝึกฝนเรียนรู้กับพ่อครูมานพ ยาระณะ รุ่นหลัง อย่างเช่น ครูณัฐพงศ์ กิตติที่ได้สอนศิลปะการแสดง การตีกลองประเภทต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ และอีกหลาย ๆ ท่าน ด้านหลักการเรียนรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะนั้น ลูกศิษย์ทุกคนได้รับถ่ายทอดโดยใช้หลักพุทธธรรม และการใช้โครงสร้างทางศาสนา

ที่แข็งแรง มาปลูกฝังให้ถึงพร้อมด้วยความรู้ความสามารถ ควบคู่กับการมีคุณธรรม และการมีมโนคติที่ดี

ภาพที่ 5 ครุมนกล เสียงซารี
ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ 6 การตีกลองไซมมกลของครุมนกล เสียงซารี
ที่มา : ผู้เขียน

ปัจจุบัน ลูกศิษย์ของพ่อครูมานพ ยาระณะ ทุกคนยังคงรักษา และมีการถ่ายทอด ศิลปะการแสดงทุกแขนงวิชาทั้งศิลปะการต่อสู้ การตีกลองไซมมกลของครูไว้อย่างดี รวมถึงองค์ความรู้ดังกล่าวได้ถูกเก็บรวบรวมในรูปแบบของงานวิจัย บทความ และเอกสาร ประกอบการสอน เพื่อให้เยาวชน นักเรียนนักศึกษา รุ่นหลังได้ร่วมกันเรียนรู้ และสืบทอด เจตนารมณ์ของพ่อครูต่อไป

ภาพที่ 7 การฝึกพื้นฐานการตีกลองไซมมกลของนักศึกษา
โดย นายณัฐพงศ์ กิตติ ครูผู้สอนนาฏศิลป์พื้นบ้านวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่
ที่มา : ผู้เขียน

สำหรับหลักการเรียนรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะ พบว่า มีความสอดคล้องและแตกต่างจากกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ เบนจามิน บลูม (Benjamin Bloom) ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย (พฤติกรรมด้านสมอง) เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่า ด้านจิตพิสัย (พฤติกรรมด้านจิตใจ) ค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ การรับรู้ การตอบสนอง และการพัฒนาบุคลิกภาพ และด้านทักษะพิสัย (พฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อประสาท) พฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วและชำนาญจนสามารถปฏิบัติได้ต่อเนื่องโดยอัตโนมัติ และเป็นไปอย่างธรรมชาติ

หลักการเรียนรู้ของเบนจามิน บลูม

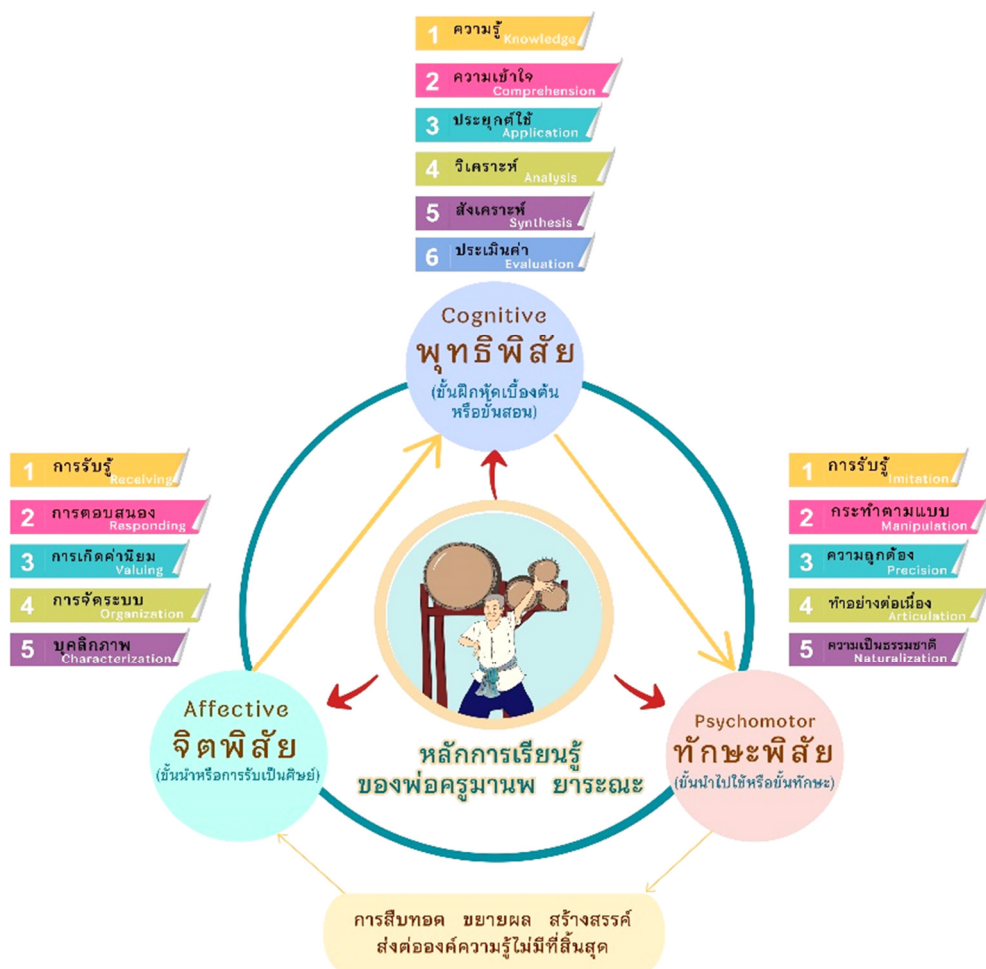
เบนจามิน บลูม (Benjamin Bloom) เป็นนักจิตวิทยาทางการศึกษาที่มีชื่อเสียง เกิดเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2456 ณ รัฐเพนซิลเวเนีย เบนจามิน บลูมเป็นคนสัญชาติอเมริกัน สมรสกับ โซฟี บลูม สำเร็จการศึกษาจาก เพนน์สเตต มหาวิทยาลัยชิคาโก มีบุตรชาย 2 คน คือ เดวิดบลูม และโจนาธานบลูม หลังสำเร็จการศึกษา บลูมได้ทำงานเป็นนักวิจัยให้แก่องค์กรบรรเทาทุกข์ของรัฐเพนซิลเวเนีย ต่อมาย้ายไปทำงานยังสถานที่ต่าง ๆ เช่น สภาเยาวชนอเมริกัน คณะกรรมการสอบของมหาวิทยาลัยชิคาโก และในศตวรรษที่ 1980 เริ่มทำงานด้านการศึกษาในระดับสากลที่ฮัมบูร์ก เยอรมันนี และได้รับเชิญไปยังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในฐานะ 1 ใน 25 นักวิชาการแลกเปลี่ยนระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา เสียชีวิตเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2542 ณ เมืองชิคาโก รัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา (Sawadee.wiki, 2564)

หลักการเรียนรู้ของเบนจามิน บลูม เชื่อว่าการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน และได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมโดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้และจิตวิทยาพื้นฐานว่า มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ใน 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ ทั้งยังจำแนกเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน คือ **ด้านที่ 1 พุทธิพิสัย** ได้แก่พฤติกรรมด้านสมอง เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับ

สติปัญญา ความคิด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพฤติกรรมทางพุทธิพิสัย 6 ระดับ คือ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า **ด้านที่ 2 ด้านจิตพิสัย** ได้แก่ (พฤติกรรมด้านจิตใจ) ค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ และคุณธรรม พฤติกรรม ด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการ จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และสอดแทรกสิ่งที่ดีงามอยู่ตลอดเวลา ทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมย่อย ๆ 5 ระดับ ได้แก่ 1) การรับรู้ 2) การตอบสนอง 3) การเกิดค่านิยม 4) การจัดระบบ 5) บุคลิกภาพ **ด้านที่ 3 ทักษะพิสัย** (พฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อ) ได้แก่ การรับรู้ การกระทำตามแบบ การหาความถูกต้อง การกระทำต่อเนื่องและความเป็นธรรมชาติ (Sirikanya, 2557)

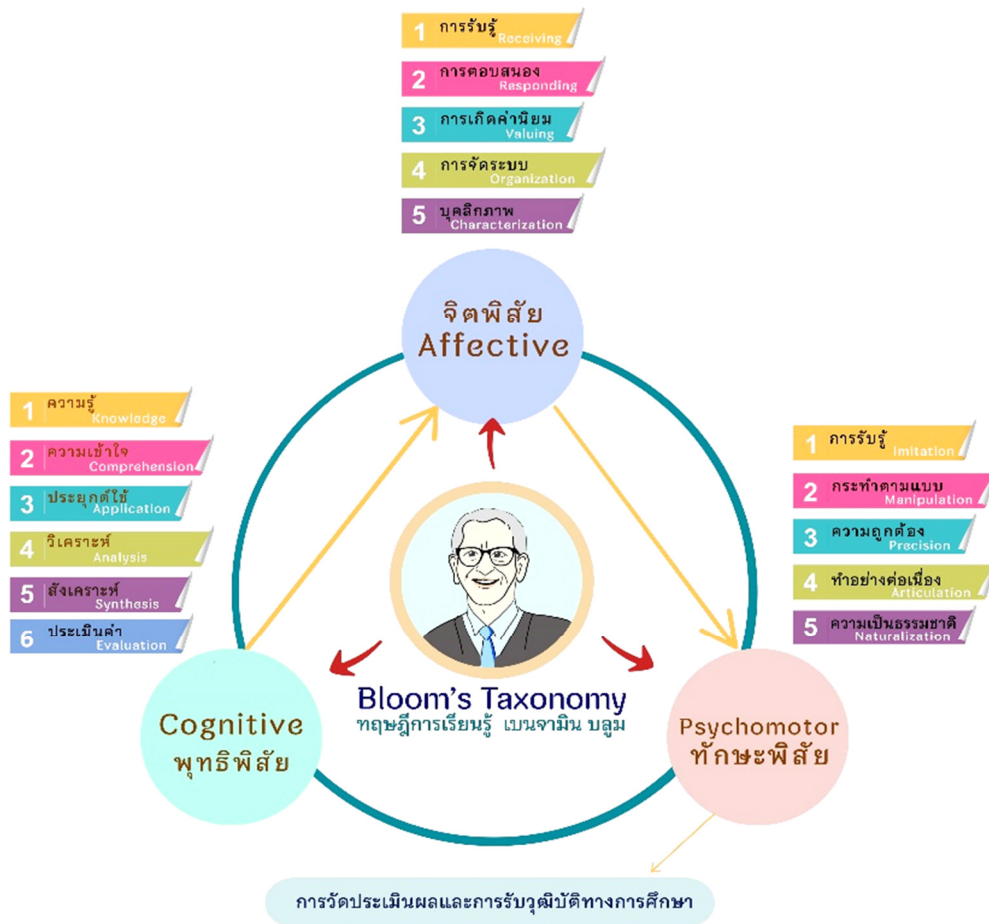
การเปรียบเทียบหลักการเรียนรู้

จากการศึกษาหลักการเรียนรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะ ในการถ่ายทอดทักษะ การตีกลองไซมมงคล พบว่า ผู้สอนใช้คติทางธรรมและคติทางโลกประกอบกัน ทั้งยังเน้น กระบวนการสอนที่เริ่มจากการพัฒนาขัดเกลาพฤติกรรมของผู้เรียน ให้ถึงพร้อมด้วย จิตที่แข็งแกร่งบริสุทธิ์ ก่อนพัฒนาไปสู่ทักษะความชำนาญ ส่วนหลักการเรียนรู้ของ เบนจามิน บลูม เป็นทฤษฎีทางการศึกษาที่จำแนกหลักการเรียนรู้เป็นขั้นตอนต่าง ๆ ที่พัฒนาพฤติกรรมด้านสมอง พฤติกรรมด้านจิตใจ และพฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อ ซึ่งหลักการเรียนรู้ของทั้ง 2 ท่าน สามารถเปรียบเทียบออกมาเป็นภาพกระบวนการ ถ่ายทอดที่มีความสอดคล้องและแตกต่างกัน ดังนี้

ภาพที่ 8 หลักการเรียนรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะ

ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ 9 ทฤษฎีทางการศึกษาของเบนจามิน บลูม

ที่มา : ผู้เขียน

จากภาพที่ 8 และภาพที่ 9 สามารถเปรียบเทียบหลักการเรียนรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะ และทฤษฎีทางการศึกษาของเบนจามิน บลูม (Benjamin Bloom) ได้ว่า มีความสอดคล้อง และความแตกต่างระหว่างกัน คือ หลักการเรียนรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะ เริ่มจากการเรียนรู้ขั้นที่ 1 ขั้นการรับเป็นศิษย์ โดยเป็นการขัดเกลาพฤติกรรมและจิตใจ ให้เป็นคนดี มีการรับรู้ และตอบสนองจนเกิดค่านิยมที่ดีงาม รับการถ่ายทอดความรู้สึกรัก ศนคติ ความเชื่อ ความซาบซึ้ง จนเกิดเป็นบุคลิกภาพที่ดี การพัฒนาจิตวิญญาณของผู้เรียน โดยกำหนดสติ สมาธิ จนเกิดปัญญา สอดคล้องกับทฤษฎีการศึกษาของบลูม **ด้านจิตพิสัย** จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ขั้นที่ 2 ขั้นฝึกปฏิบัติเบื้องต้นหรือขั้นสอน

ให้ลูกศิษย์มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ โดยการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์บทเรียนและองค์ความรู้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านการใช้สมอง โดยขั้นนี้ครูได้นำ หลักพุทธคุณและคาถาธรรมมาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดเพื่อให้ผู้เรียนมีความซาบซึ้ง และเรียนรู้เข้าใจมากขึ้น สอดคล้องกับ **ด้านพุทธิพิสัย** ของเบนจามิน บลูม และหลักการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นสุดท้ายของพ็อครูมานพ ยาระณะ คือ การเรียนรู้ด้านทักษะ ซึ่งเป็นขั้นการนำไปใช้ หรือการพัฒนาทักษะไปสู่การปฏิบัติขั้นสูง การใช้กล่อมเนื้อประสาท การเคลื่อนไหว ที่มีการกระทำอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติได้คล่องแคล่ว อย่างเป็นธรรมชาติ และ ถือเป็นความสามารถของการปฏิบัติในระดับสูง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ เบนจามิน บลูม **ด้านทักษะพิสัย**

สำหรับความแตกต่างระหว่างหลักการเรียนรู้ของพ็อครูมานพ ยาระณะ กับทฤษฎีทางการศึกษาของเบนจามิน บลูม พบว่า หากเรียงลำดับตามขั้นตอนหลักการเรียนรู้ของพ็อครูมานพ เริ่มจากพฤติกรรมด้านจิตใจ การรับรู้ การตอบสนอง การปลูกฝังค่านิยมให้เกิดบุคลิกภาพที่ดี หรือด้านจิตพิสัย ไปสู่การเรียนรู้โดยใช้ความรู้ ความจำความเข้าใจ ด้านพุทธิพิสัย และทักษะพิสัยตามลำดับ แต่ในส่วนของเบนจามินบลูม ขั้นแรกคือการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย โดยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ แล้วจึงประยุกต์ใช้ จากนั้นจึงไปสู่การรับรู้ การตอบสนอง และขั้นสุดท้ายคือการเรียนรู้ด้านทักษะเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ในมิติของการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของพ็อครูมานพ ยาระณะ เมื่อผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็นำไปต่อยอดขยายผล สร้างสรรค์ สืบทอดองค์ความรู้ ส่งต่อกันไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ด้านหลักการศึกษาศาสตร์ของเบนจามิน บลูม เมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษา การถ่ายทอดก็สิ้นสุดลงหลังการประเมินผลหรือการรับรู้สมบัติทางการศึกษา

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าทฤษฎีทางการศึกษาของเบนจามิน บลูม และหลักการเรียนรู้ของพ็อครูมานพ ยาระณะ จะเริ่มต้นจากด้านใดก็ตาม แต่ทั้ง 2 ทฤษฎีต่างเป็นบันไดไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จในการศึกษาทั้งด้านดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้านล้านนา เช่นเดียวกัน

บทสรุป

หลักการเรียนรู้ ของพ่อครูมานพ ยาระณะ นอกจากสอดคล้องกับทฤษฎีของเบนจามิน บลูม มีบางประเด็นที่สอดคล้องกับนักทฤษฎีทางการศึกษาหลายท่าน เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ทางการศึกษาของบรูเนอร์ (Bruner) ที่เชื่อว่า ผู้เรียนเริ่มต้นเรียนรู้จากการกระทำ เพื่อให้สามารถจินตนาการสร้างภาพในใจ หรือสร้างความคิดขึ้นได้เอง แล้วจึงค่อยพัฒนาถึงขั้นการคิดและเข้าใจในสิ่งที่เป็นามธรรมมากขึ้นตามลำดับ (สมชาย รัตนทองคำ, 2556)

วิกิออตสกี (Vygotsky) ได้ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและสังคมเป็นอย่างมาก เขาอธิบายว่า มนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกเกิดซึ่งนอกจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติแล้ว ยังมีสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งก็คือวัฒนธรรมที่แต่ละสังคมสร้างขึ้น ดังนั้นสถาบันสังคมต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัว มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางเชาวน์ปัญญาของแต่ละบุคคล นอกจากนั้นภาษายังเป็นเครื่องมือสำคัญของการคิดและพัฒนาปัญญาขั้นสูง พัฒนาการทางภาษาและทางความคิดของเด็ก เริ่มด้วยการพัฒนาที่แยกจากกัน แต่เมื่ออายุมากขึ้น พัฒนาทั้งสองด้านไปร่วมกัน (ทิตินา แชมมณี, 2547, น. 91)

นอกจากนี้ ธอร์นไคค์ หรือเอ็ดเวิร์ด ลี ธอร์นไคค์ (Edward Lee Thorndike) กล่าวถึงการเรียนรู้ว่า การที่ผู้เรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์ เชื่อมโยง (Bond) ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง และได้รับความพึงพอใจทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น ธอร์นไคค์ ทำการทดลองพบว่า การเรียนรู้ของอินทรีย์ ที่ด้อยความสามารถเกิดจากการลองผิดลองถูก (Trial and Error) (มณฑรา ธรรมบุศย์, 2559, น. 1)

จากแนวคิดทฤษฎีของนักศึกษาทั้งบรูเนอร์ วิกิออตสกี และธอร์นไคค์ ที่กล่าวถึงการเรียนรู้จากการกระทำของผู้เรียน พัฒนาเป็นความคิดและความเข้าใจ การให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการเรียนรู้จากความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ล้วนสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะ แต่ทฤษฎีที่มีความเกี่ยวโยงและสอดคล้องกับหลักการสอนของพ่อครูมานพ ยาระณะมากที่สุด คือ ทฤษฎีของเบนจามิน บลูม นักการศึกษาที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับและเป็นต้นแบบของ

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่วางการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศให้ความนิยม และนำมาประยุกต์ใช้เพื่อจัดกระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน ในความสอดคล้องและความแตกต่างของหลักการเรียนรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะ และทฤษฎีทางการศึกษาของเบนจามิน บลูม นั้น ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม เริ่มจากการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ก่อนการพัฒนาเรื่องของจิตวิญญาณ และพฤติกรรม ส่วนแนวคิดและหลักการเรียนรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะ เริ่มจากการพัฒนาและการขัดเกลา ด้านพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนการถ่ายทอดให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ จากนั้นจึงวัดผลประเมินผล จนผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ และทักษะไปใช้และสามารถพัฒนาทักษะฝีมือในขั้นที่สูงขึ้น

สำหรับลักษณะเด่นของหลักการเรียนรู้ของพ่อครูมานพ ยาระณะ ในการถ่ายทอดทักษะการตีกลองไชยมงคลคือการใช้หลักพุทธธรรมและคาถาธรรม เข้ามาเป็นองค์ประกอบของการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาจิตวิญญาณของผู้เรียน การกำหนดสติ สมาธิ จนเกิดปัญญา เป็นสิ่งเกิดขึ้นในมิติของวัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง เกิดประโยชน์ และช่วยในการจดจำทำนองเพลงกลอง การจัดระเบียบความคิด และการสร้างสรรค์ ต่อยอด ขยายผล ศาสตร์ทางดนตรีทั้งดนตรีไทย และดนตรีพื้นบ้านในภูมิภาคอื่น ๆ

รายการอ้างอิง

ดิษฐ์ โพธิยารมย์. (2553). **องค์ความรู้ศิลปปิ่นแห่งชาตินายมานพ ยาระณะ**. กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.

_____. (2551). **กระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้านการแสดงกลองไชยมงคล**

กรณีศึกษา: พ่อครูมานพ ยาระณะ. เชียงใหม่: วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่.

ทิตินา แหมมณี. 2547. **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี**

ประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.

มณฑรา ธรรมบุศย์. (2559). **ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคค์**. พระนครศรีอยุธยา:

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รัฐนันท์ สุกุลโชคเศรษฐี. (2560). การศึกษาตามอรรถาธิบาย เพื่อการสืบทอดการตีกลอง
ขั้มมงคล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา)
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 :
เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล
เฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
หนานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.

สมชาย รัตนทองคำ. (2556). ทฤษฎีการเรียนรู้ของนักการศึกษาที่มักถูกนำมาใช้
พัฒนาการเรียนการสอน. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 30 กันยายน 2564. เข้าถึงจาก
https://ams.kku.ac.th/aalearn/resource/edoc/tech/56web/4learn_edu56.pdf

Sawadee.wiki. (2564). เบนจามิน บลูม. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2564.
เข้าถึงจาก https://sawadee.wiki/wiki/Benjamin_Bloom

Sirikanya. (2557). ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2564.
เข้าถึงจาก <https://926.wordpress.com/2014/01/18>

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

มงคล เสียงซารี. (2564, 10 มกราคม). ข้าราชการเกษียณวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่.
สัมภาษณ์.

สมภพ จำปาทอง. (2564, 20 มกราคม). ครูสอนการแสดงพื้นบ้านภาคเหนือ. สัมภาษณ์.

สมภพ เพ็ญจันทร์. (2564, 25 มีนาคม). ประธานหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ศึกษา
วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่. สัมภาษณ์.